

Консенсусът и компромисът бяха основните оръжия на Ангела Меркел в нейната вътрешна и външна политика. Тя премина през големи коалиции, а затова се иска голяма устойчивост и воля за съчетаване на интересите. Независимо кой ще е следващият канцлер, на Германия ще ѝ трябва време, за да заживее след времето на Ангела Меркел.

Това заяви в интервю за БГНЕС доц. д-р Симеон Василев, преподавател във Факултета по журналистика и масови комуникации на СУ „Св. Климент Охридски“.

Агенция БГНЕС публикува пълния текст на интервюто с него.

БГНЕС: Каква е оценката Ви за епохата Меркел? Каква Германия остава тя на своите наследници както във вътрешен план, така и на международната сцена?

Симеон Василев: След четири мандата и 16 години на канцлерския пост Ангела Меркел очевидно остава в политическата история на Федералната република. Не съм много привърженик на думи като епоха или ера, но в „случая Меркел“ има няколко важни момента, които определят политическото ѝ дълголетие. През 2005 г. за първи път жена пое канцлерския пост и никой, даже и тези с голямо въображение, не ѝ предричаше голямо бъдеще. Дотогава най-важният пост бе нещо като затворен мъжки клуб и нещо доста немислимо. Единствено Рита Зюсмут е достигала до политическия връх като председател на Бундестага. Освен, че постигна политическия Олимп на обединена Германия, Меркел изкара четири мандата. Толкова, колкото и канцлерът на Обединението Хелмут Кол. Тя измина пътя от „момичето на Хелмут Кол“ до 18 часа на 18 септември 2005 г., когато стана осмият канцлер. Същото това „момиче на Кол“ в тежката криза за ХДС поиска без сантименталност оставката на Кол. Англичани и французи започнаха да я наричат „лейди от Желязната завеса и „Мадам Германия“. Всъщност Меркел политически надживя много френски президенти и британски премиери. Нейната политическа кариера се определя като „най-бързата“ в следвоенната история на Германия. Често подчертават, че е от източната част на Германия. Това също е прецедент. Да, тя е израснала в съществуващата някога ГДР, но иначе е родена в Хамбург, няколко седмици, след което баща ѝ пасторът Каснер се мести със семейството си в Източна Германия. После следва депутатското място, министерското кресло и т.н. Никой в политическа Германия не може да дойде от нищото. За това се искат качества.

Един лидер се оценява по кризите, които е разрешил. Меркел има няколко тежки кризи зад гърба си – от климатичната криза през финансовата криза и бежанската криза, корона кризата и тежките отношения с Америка на Доналд Тръмп, сложните отношения с Русия на Владимир Путин до Брекзит, разбира се. Може би бежанската криза ще остане големият минус в нейната политическа история и то с факта, че не се консултира предварително със съюзниците в Европа, а ги постави пред свършен факт. Това създаде маса проблеми в европейските отношения и донякъде даде възможност за популистка политика от всякакъв вид и даже националистическа, като тази на „Алтернатива за Германия“. Това може би е единственият случай, в който Меркел не се показва консенсусен европейски лидер. Иначе консенсусът и компромисът бяха нейни основни „оръжия“ и в европейската политика, и в отношенията навън, например с Русия, и във вътрешната германска политика, която Меркел никога не е отделяла от европейската. Тя премина през големи коалиции, а затова се иска голяма устойчивост и воля за съчетаване на интереси. Меркел изморяваше политическите си противници с много търпение и ги объркваше с политически прагматизъм, който често размиваше границата между идеологически принципи и икономически интереси.

И така, докато не постигаше целта си. Имам предвид и отношенията вътре в нейната партия ХДС и в коалиционната политика, и в международните дела. Немците обичат статистиката. Докато Меркел управлява са приети 2270 закони. За четирите мандата, от 2005 до 2021 г. само Урсула дон дер Лайен е запазвала поста си на министър в кабинет, ръководен от Меркел.

Оценката в крайна сметка ще я даде историята, за което ще трябва да почакаме.

БГНЕС: Кой са най-вероятните наследници на Меркел и какви са техните послания?

Симеон Василев: Ако става дума за нейния наследник в ХДС, аз очаквам партийни сътресения след евентуални недобри резултати на консервативната партия. Историята, която ХДС преживя след Хелмут Кол, има всички шансове да се повтори и след Ангела Меркел. Донякъде, разбира се, защото историята е достатъчно хитра, за да не се повтаря едно към едно. Сигурното е, че който и да поеме ХДС ще трябва да се утвърждава на гърба на нейния авторитет, който няма да мине без драскотини. Така е в политиката по всички географски ширини. По пътя към властта, във властта и извън властта са различни състояния. Малцина са тези, които са излезли спокойно и навреме в политическа пенсия. Който и да я наследи ще трябва да сложи в багажа си много

време, воля и липса на емоции, каквито Меркел прояви след Хелмут Кол, без харизма, но създаваща чувство за стабилност и перспектива.

Колкото до канцлерския пост. Независимо дали ще е социалдемократът Олаф Шолц или християндемократът Армин Лашет, на Германия ще ѝ трябва време, за да заживее след времето на Ангела Меркел. Никога не трябва да се забравя, че в Германия управляват коалиции и това донякъде създава предсказуемост за бъдещата германска, европейска и външна политика. Досега християндемократи и социалдемократи управляваха в коалиция. Основните противници за канцлерския пост са си добри познати. В крайна сметка са водили консенсусна политика. Какви изненади ще им донесат компромисите, ще видим от резултатите на изборите. За немците понятие като „партия на статуквото“ няма, но те имат друга традиция. Естествено, че ще има промени, но изключвам резки движения по стратегическите въпроси.

БГНЕС: Какви са вашите прогнози каква коалиция ще управлява Германия след изборите и какви ще са нейните приоритети?

Симеон Василев: Всичко зависи как избирателят (в Германия избирателите са 60 милиона) ще подреди политическия пъзел, а той ще е неизвестен до последно. Само преди половин година социалдемократите бяха едва на трета позиция. Сега са първи в социологическите прогнози. Такава рязка промяна не си спомням да се е случвала в Германия и даже е трудно обяснима. Възможни са много варианти и реалистични, и възможни, и пожелателни. Такива, които включват и по-малките партии като зелените и либералите. Има възможност за коалиция между социалдемократи и зелени, но тя зависи дали гласовете на зелените ще стигнат. Такава коалиция някога направи Герхард Шрьодер. Възможна е и коалиция между социалдемократи, либерали и зелени, но либералите дават знаци за предпочитания към християндемократите. Не бива да се изключва и коалиция между ХДС, либерали и зелени, или между социалдемократи, зелени и левите. При последната възможност обаче има големи различия във външната политика. Левите не са добре настроени към НАТО, например. Много се коментира и т.нар. „Коалиция Германия“ – ХДС/ХСС, социалдемократи и зелени. Аз лично не изключвам и някакво ново издание на голяма коалиция – ХДС/ХСС и ГСП.

БГНЕС: Какво ще означава промяната на властта в Берлин за България?

Симеон Василев: Това, което ще означава за всички. Германия просто е основен фактор

в ЕС. Нейната стабилност е предпоставка за стабилност в Европа. Нейната политическа нестабилност ще означава икономически сътресения за всички. Във всеки случай не очаквам никакви драматични промени. Германската външна политика е резултат на вътрешнополитически консенсус. Естествено, че са възможни нюанси, но за тях ще можем да правим изводи едва след 18 часа немско време на 26 септември. /БГНЕС